

راهنمای به‌کارگیری ویراستیار، نسخه ۳

برای نصب ویراستیار بهتر است Word های ۲۰۰۷ و ۲۰۱۰ یا ۲۰۱۳ روی سیستم شما نصب باشد.

برای نصب ویراستیار فایل "ویراستیار" را از آدرس:

<http://phs.sbmu.ac.ir/index.jsp?fkeyid=&siteid=236&pageid=3170> دانلود کنید. همچنین می‌توانید فایل Setup در مجموعه نرم افزارهای موجود بر درایو مجازی کامپوترهای دانشکده بهداشت و ایمنی در قسمت Software\Virastyar 3 را انتخاب و نصب نمایید.

نرم‌افزار Word باید در زمان نصب فعال نبوده و هیچ فایل Word از هر ورژن روی کامپیوتر باز نباشد. بعد از مراحل نصب ویراستیار یک Tab با نام Virastyar در سمت بالا و راست مجموعه Tab های Word ظاهر می‌شود.

ویراستیار نرم‌افزاری برای ویرایش و بررسی دقیق متن‌های فارسی است. بخش‌های مختلف این نرم‌افزار را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: ۱. پیش‌پردازش و پردازش؛ ۲. تبدیل؛ ۳. تنظیمات.

۱. پیش‌پردازش و پردازش

دستورهای اصلی «ویراستیار» به دو بخش «پیش‌پردازش» و «پردازش» تقسیم می‌شود و همان‌طور که از نامشان پیداست، «پیش‌پردازش» همیشه بر «پردازش» اولویت دارد.

دستورهای «پیش‌پردازش» بدون دخالت شما و به‌صورت خودکار بر کل متن اعمال می‌شود زیرا این دستورها اصلاحات صوری متن را انجام می‌دهد؛ مثلاً، استانداردسازی حروف، اصلاح ارقام عربی به فارسی، اصلاح شبه‌فاصله، اصلاح حرکت‌گذاری، اصلاح برخی پیشوندها و پسوندها و اصلاح بعضی علائم سجاوندی یا همان نشانه‌گذاری.

اما دستورهای «پردازش» به تشخیص و گزینش شما متن را تغییر می‌دهد زیرا اصلاحات این بخش دقیق‌تر از پیش‌پردازش است و بنابراین به نظارت کاربر نیاز دارد؛ مثلاً، اصلاح املائی، پیشنهادهای واژه‌ای و ویرایشی و اصلاح دقیق‌تر نشانه‌گذاری.

همچنین، باید توجه کرد که «پیش‌پردازش نویسه‌ها» معادلی بین دستورهای «پردازش» ندارد و نباید گمان کنید که «پردازش» متن شما را از «پیش‌پردازش نویسه‌ها» بی‌نیاز می‌کند. در ادامه، ترتیب اجرای دستورها و روش استفاده از برنامه را توضیح می‌دهیم.

روش استفاده از ویراستیار

مرحله اول، **پیش‌پردازش**: این بخش سه دستور دارد که بهتر است به ترتیب زیر آن‌ها را اجرا کنید:

نویسه‌ها ← دستور خط ← نشانه‌گذاری

گفتیم که این دستورها خودکار هستند و بدون دخالت شما بر متن اعمال می‌شوند. به همین دلیل، همیشه احتمال کمی وجود دارد که بعضی بخش‌های متن به اشتباه تغییر کند؛ بنابراین:

- قبل از پیش‌پردازش، حتماً متن را ذخیره کنید.

- بعد از پیش‌پردازش، همه تغییرات را بررسی کنید.

برای این کار می‌توانید، قبل از پیش‌پردازش، از برگه Review گزینه Track Changes را فعال کنید. در این حالت، نرم‌افزار وارد تمام تغییرات متن را ثبت می‌کند.

مرحله دوم، پردازش: این بخش شامل دو دستور «ویراستاری» و «نشانه‌گذاری» است. این دو دستور اولویتی بر هم ندارند و ترتیب اجرایشان به‌دخواه شماست. نحوه عملکرد این دستورها را در ادامه توضیح می‌دهیم. دستور «ویراستاری» از مهم‌ترین دستورهای برنامه است که شبیه دستیار عمل می‌کند و شما باید دائماً بر کارش نظارت کنید. این دستور برای تمام واژه‌ها و ترکیب‌هایی که ممکن است نادرست یا نامناسب باشد، یک یا چند جایگزین پیشنهاد می‌دهد، اما این شما هستید که باید، بنا به ساختار متن، درستی یا نادرستی این جایگزین‌ها را تشخیص دهید. با چند مثال این موضوع مشخص‌تر می‌شود:

- او با خدا صحبت می‌کرد. (نگارش درست)

- او مردی با خدا بود. (نگارش نادرست)

در دو جمله بالا، بین «با» و «خدا» فاصله وجود دارد. برنامه برای عبارت «با خدا» واژه «باخدا» را پیشنهاد می‌دهد. عبارت «با خدا» ترکیبی است از «حرف‌افزافه + فاصله + اسم»، اما عبارت «باخدا» ترکیبی است از «پیشوند + اسم» که واژه‌ای مستقل است به معنی «مؤمن» و «خداترس»؛ بنابراین:

در جمله اول پیشنهاد «باخدا» درست نیست و باید آن را نادیده گرفت، اما در جمله دوم پیشنهاد «باخدا» درست است و باید آن را این‌گونه تغییر داد: «او مردی باخدا بود.»

مثال دیگر:

- او شما را می‌شناسد. (نگارش درست)

- مجموعه اعداد حقیقی شما را نیست. (نگارش نادرست)

در دو جمله بالا، بین «شما» و «را» فاصله وجود دارد. برنامه برای عبارت «شما را» واژه «شمارا» را پیشنهاد می‌دهد که اصطلاحی ریاضی است به معنی «قابل‌شمارش». شبیه مثال قبل، نگارش جمله اول درست است، پس پیشنهاد برنامه را نادیده می‌گیریم؛ اما در جمله دوم باید پیشنهاد برنامه را اعمال کنیم زیرا نگارش درست این است: «مجموعه اعداد حقیقی شمارا نیست.»

البته می‌توانید در بخش تنظیمات «ویراستاری»، «پیشنهاد پیوسته‌نویسی» و «پیشنهاد ویرایشی» را غیرفعال کنید تا فقط برای واژه‌ها و ترکیب‌هایی پیشنهاد دریافت کنید که حتماً از نظر املاء نادرست هستند، اما در این حالت بسیاری از پیشنهادهایی را که می‌تواند سبب بهبود کیفیت متن و تطابق آن با مصوبات فرهنگستان شود، از دست می‌دهید. در بخش پردازش، دستور «نشانه‌گذاری» نیز وجود دارد. نکته‌ای که بیان شد، درباره این دستور هم صادق است؛ یعنی، هنگام پردازش نشانه‌هایی مانند نقطه، ویرگول، علامت سؤال، گیومه و مانند این‌ها، الزاماً همه موارد پیشنهادی مناسب نیستند و شما هستید که باید، بنا به ساختار متن، درستی یا نادرستی‌شان را تشخیص دهید.

۲. تبدیل

تبدیل اعداد: نگارش حروفی یا عددی و همچنین اعداد فارسی و انگلیسی را به همدیگر تبدیل می‌کند.

تبدیل تاریخ: تاریخ شمسی، قمری و میلادی را به همدیگر تبدیل می‌کند.

نکته: با اجرای این دستورها پنجره تبدیل باز می‌شود و موارد پیشنهادی به تشخیص و گزینش شما در متن اعمال می‌شود.

۳. تنظیمات

در این بخش می‌توانید گزینه‌های مختلف «ویراستاری»، «پیش‌پردازش دستورخط» و «پیش‌پردازش نویسه‌ها» را ببینید و در صورت نیاز آن‌ها را فعال یا غیرفعال کنید. همچنین، با نگهداشتن نشانگر روی هر کدام از گزینه‌ها، توضیح کوتاهی درباره آن گزینه نشان داده می‌شود.

البته در بخش تنظیمات، گزینه‌های دیگری هم وجود دارد:

«عدم‌پردازش»: در اینجا می‌توانید قلم یا قالب قسمت‌هایی از متن را که نمی‌خواهید ویرایش شود، مشخص کنید.

«تکمیل خودکار واژه»: وقتی این گزینه فعال باشد، در هنگام نوشتن، ویراستیار واژه(های) احتمالی مناسب را پیشنهاد می‌دهد.

«میان‌برها»: در این قسمت می‌توانید میان‌برهای پیش‌فرض را ببینید یا آن‌ها را تغییر دهید.

سخن پایانی اینکه همه دستورها، تنظیمات و پیام‌های ویراستیار به زبان فارسی است؛ کافی است به‌دقت آن‌ها را بخوانید تا خیلی زود با زیروبم کار آشنا شوید.